

Het Nonneland

Historische schets van het gebied

Ontginning door de Nonnen van Oostbroek

Vroeger, zo rond het jaar 1000 voor Christus, was dit gebied onderdeel van een zeer vochtig hoogveenmoeras dat ten Westen van Soest en Baarn lag in een soort kom, een uitstuiwingsvlakte achter de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug. Uit oude kaarten blijkt dat er in die tijd twee beekjes door het gebied liepen. Vanaf omstreeks het jaar 1300 begon de turfwinning in dit gebied en daarmee ook de ontwatering. Dit alles in opdracht van het Nonnenklooster in Oostbroek in De Bilt, want zij waren de grondeigenaren. Hier is ook de naam Nonneland aan ontleend. Ontginning gebeurde na het graven van lange van zuid naar noord lopende watergangen, de zogenaamde groepen, die de naam Nonnegroep meekregen. De Nonnegroepen dienden niet alleen voor afwatering, maar ook voor vervoer van de geogste turf. De turf werd verder via een west-oost-vaart (nu de Praamgracht of Pijnenburger Grift geheten) naar Utrecht of de Eem getransporteerd. Deze vaart is nu de zuidgrens van Het Nonneland en de oostelijke Nonnegroep, die langs het Dolderse Laantje loopt, is de oostgrens van het gebied (zie ook kaart op de achterkant). De nonnegroep aan de westelijke grens van het gebied, wordt op de kaart van de provincie Utrecht van 1696 aangeduid met de naam "Nonne groep Rooyende op Den Toeren van Seyst". Dit lijkt aan te geven dat de begroeiing in die tijd zo schaars was (veel heide en zand), dat je vanaf het Nonneland de toren van Zeist kon zien.

Den Dolder aan de Dolre

De Embranchementweg bestond al in de periode van de turfwinning (vanaf 1300 na Chr). Langs deze weg, tegen de oostkant van Het Nonneland, lag de taveerne "Den Dolder", waar de turfstekers, praamschippers en handelsreizigers hun welverdiende versnaperingen genoten. De naam Den Dolder komt van dolre, dolder of dollard, wat 'moerassig gebied' betekent. Het dorp Den Dolder, dat veel zuidelijker in een droger gebied ligt, dankt zijn naam aan deze taveerne. Dit is ook de reden waarom de plek van de taveerne niet tot de gemeente Baarn behoort, maar tot de gemeente Zeist, waar ook Den Dolder onder valt.

Vernattingsproject

Probleem van verdroging

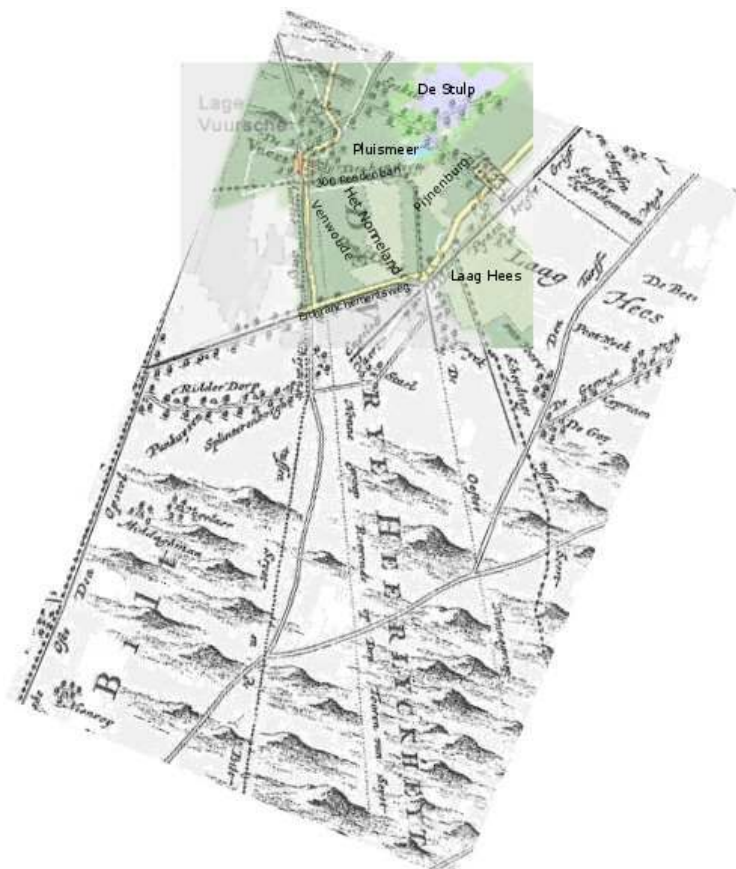
Het gebied is zo'n 46 ha groot en is nu eigendom van Staatsbosbeheer. Door de tijd heen is door drinkwaterwinning en ontwatering voor de landbouw het van oudsher natte gebied steeds verder verdroogd. Daardoor komen planten en dieren die afhankelijk zijn van natte natuur, steeds meer in de verdrinking en soorten verdwijnen.

Maatregelen

Aangezien dergelijke verdroging op meerdere plekken in de provincie de kop opstak heeft de Provincie Utrecht in de jaren '90 besloten een actief anti-verdrogingsbeleid te gaan voeren. De provincie in samenwerking met het waterschap en Staatsbosbeheer startten een project wat er toe moet leiden dat de "natte natuur van vroeger" weer terugkomt. Eén van de twee beken, die daar in de vroege Middeleeuwen liepen, is opnieuw uitgegraven, en sluizen zijn aangebracht om het water in het gebied vast te houden.

Naar een grotere biodiversiteit

De uitgegraven poelen en beekloop hebben een kronkelend verloop en een flauwe helling, waardoor de afwatering minder snel gaat, maar het geeft ook een geleidelijker gradiënt van sloot naar grasland en hetgeen voor de soortdiversiteit van belang is. Padden en bruine kikkers zijn er al volop, ook de ringslang profiteert van het biotoop waarbij de struwelen en houtwallen een prima schuil- en broedgelegenheid bieden. Verder zijn diverse maatregelen genomen om natuurwaarden te scheppen waar op langere termijn planten en dieren die bij een dergelijke biotoop horen weer terugkomen in Nonneland. Met het oog op verschraling is de voedselrijke boven laag van het grasland afgegraven, aangrenzend fijnsparbos is uitgedund. Het wachten is nu nog op de heikikker die het hier goed naar de zin zou moeten hebben. Verder zijn de natuurwaarden ook voor vogels van belang. De zomen vormen prima broed-, schuil- en voedselplekken voor diverse soorten. Konijnen, reeën worden er volop aangetroffen, en ook de vos en de das zijn al gesignaleerd. Kortom, een prachtig, zich ontwikkelend stukje natuur met bijzondere biotopen waar een fijne wandeling om en doorheen mogelijk is.

Uitsnede van een kaart uit 1696.

Links bovenin liggen Lage Vuursche en Drakenstein. Daaronder, het Nonneland. Daaromheen lopen de Vuursche Steeg en de Embranchementsweg. De twee Nonnegroepen zijn met een stippellijn aangegeven.

Het Nonneland en hoe daar te komen

Komend uit de richting Maartensdijk(seweg) slaat u linksaf naar Lage Vuurse (de Vuurse Steeg). U houdt de weg aan die door Lage Vuurse gaat, einde dorp rechtsaf en vervolgens rechtsaf slaan en de borden 'Recreatieterrein Drakensteyn' volgen waar u uw fiets of auto kwijt kunt. Van hieraf kunt u avontuurlijk naar het zuiden lopen tot u bij het Nonneland aankomt (zie kaart), maar u kunt ook de witte paaltjesroute oppikken, die loopt bij het fietspad ten zuid-oosten van het recreatieterrein.